

international
alert

တန်းတူညီမျှ မရှိမှုများကို အမြစ်ပါမကျန်ဖယ်ရှားခြင်း

ကရင်ပြည်နယ် ပဋိပက္ခဒဏ်သင့်ဒေသများရှိ သစ်တောစီမံအုပ်ချုပ်
လုပ်ကိုင်မှုတွင် အမျိုးသမီးများ၏ ပါဝင်ဆောင်ရွက်မှု

သုတေသနအနှစ်ချုပ်

Funded by:

In partnership with:

Peace
is within
our power

International Alert အကြောင်း

International Alert သည် ရေရှည်တည်တံ့သော ငြိမ်းချမ်းရေး တည်ဆောက်ရန်အတွက် ပဋိပက္ခကြောင့် တိုက်ရိုက် ထိခိုက်ခံစားရသူများနှင့် လက်တွဲလုပ်ဆောင်ပါသည်။ အတူတကွ လက်တွဲဆောင်ရွက်ခြင်းဖြင့် ငြိမ်းချမ်းရေးကို တည်ဆောက်နိုင်စွမ်းရှိသည်ဟု ကျွန်ုပ်တို့ ယုံကြည်ပါသည်။ ကျွန်ုပ်တို့သည် တစ်ကွဲတစ်ပြားစီဖြစ်နေကြသူများကို ပေါင်းစည်းပေးပြီး ပဋိပက္ခကို ဖြစ်စေသော အကြောင်းရင်းခံများကို ဖြေရှင်းရန် အဓိကဦးတည်လုပ်ဆောင်ပါသည်။ ကျွန်ုပ်တို့သည် အောက်ခြေအဆင့်မှ မူဝါဒချမှတ်သည့်အဆင့်အထိ အတူတကွ ပေါင်းစည်းလက်တွဲ၍ နေ့စဉ် ငြိမ်းချမ်းရေးကို တည်ဆောက်လျက်ရှိပါသည်။ ငြိမ်းချမ်းရေးဆိုသည်မှာ သဘောတူစာချုပ်တစ်ခုကို လက်မှတ်ရေးထိုးခြင်း သို့မဟုတ် လက်နက်ကို စွန့်လွှတ်ခြင်းဖြစ်သလို လူမှုအသိုင်းအဝိုင်းများ အတူယှဉ်တွဲနေထိုင်ပြီး မိမိတို့၏ မတူညီကွဲပြားမှုများကို အကြမ်းမဖက်သည့်နည်းလမ်းဖြင့် ဖြေရှင်းကြခြင်းလည်း ဖြစ်ပါသည်။ ထိုအတွက်ကြောင့် ပိုမိုငြိမ်းချမ်းသော အနာဂတ်ကို တည်ဆောက်နိုင်ရေးအတွက် ကျွန်ုပ်တို့အားလုံးတွင် တာဝန်ရှိသည်ဟု ယုံကြည်ပါသည်။

www.international-alert.org

Kaw Lah Foundation (ကော်လားဖောင်ဒေးရှင်း) အကြောင်း

Kaw Lah Foundation ကို ၂၀၁၂ ခုနှစ်တွင် စတင်တည်ထောင်ခဲ့ပြီး မြန်မာနိုင်ငံရှိ ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်ကို အထောက်အပံ့ပြုရန်အတွက် နိုင်ငံတကာ အန်ဂျီအိုအဖွဲ့အစည်းများ၊ ပြည်တွင်း အရပ်ဘက် လူမှုအဖွဲ့အစည်းများ၊ ရပ်ရွာအခြေပြုအဖွဲ့အစည်းများနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ပါသည်။ ငြိမ်းချမ်းရေးကို အထောက်အပံ့ပြုနိုင်ရန်အတွက် Kaw Lah Foundation သည် အကြံပြုတိုက်တွန်းဆွေးနွေးမှုနှင့် မူဝါဒချမှတ်မှုတို့ကို ပံ့ပိုးကူညီပေးပြီး မြန်မာနိုင်ငံရှိ ပြည်သူများကိုလည်း ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုနှင့် နိုင်ငံရေးပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများအတွက် လူထုပါဝင်ပြီး ရေရှည်တည်တံ့သော နည်းလမ်းများကို ဖော်ထုတ်ဆောင်ရွက်နိုင်စေရန် စွမ်းရည်မြှင့်တင်မှုများ ပြုလုပ်ပေးပါသည်။

ငြိမ်းချမ်းရေးသုတေသနပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုအကြောင်း

Saferworld Conciliation Resources နှင့် International Alert တို့ ပူးပေါင်း၍ မူဝါဒချမှတ်သူများနှင့် လက်တွေ့ကျင့်သုံး ဆောင်ရွက်သူများအတွက် ပဋိပက္ခဒေသများတွင် ငြိမ်းချမ်း၍ အားလုံးပါဝင်နိုင်သော အပြောင်းအလဲများကို ပံ့ပိုးပေးနိုင်ရန် သက်သေအထောက်အထားများနှင့် သင်ခန်းစာများကို စုဆောင်းပေးနိုင်ရန် သုံးနှစ်တာ သုတေသနအစီအစဉ်တစ်ခုကို ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည်။ ယူကေအစိုးရ UKaid မှ ရန်ပုံငွေပံ့ပိုးသော ဤသုတေသနအစီအစဉ်တွင် စီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု၊ ငြိမ်းချမ်းရေးဖြစ်စဉ်များ၊ အဖွဲ့အစည်းများ နှင့် ပဋိပက္ခကိုဖြစ်စေသော ကျားမရေးရာကိစ္စများကို အဓိကဦးတည်လေ့လာပါသည်။ ဤငြိမ်းချမ်းရေးသုတေသနပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု၏ အမြင်များသည် UK အစိုးရ၏ တရားဝင်မူဝါဒများကို ကိုယ်စားပြုခြင်း မရှိပါ။

© International Alert 2020

မူပိုင်ခွင့်များအားလုံး ထိန်းသိမ်းထားပါသည်။ စာရေးသူများအား အပြည့်အစုံ ရည်ညွှန်းဖော်ပြခြင်းမရှိဘဲ ဤစာအုပ်၏ မည်သည့် အစိတ်အပိုင်းကိုမျှ ကူးယူခြင်း၊ သိမ်းဆည်းထားခြင်း သို့မဟုတ် အီလက်ထရောနစ်၊ စက်ကိရိယာ၊ မိတ္တူကူးယူမှု အသံဖမ်းမှု သို့မဟုတ် အခြားမည်သည့်ပုံစံ၊ မည်သည့်နည်းလမ်းနှင့်မျှ လွှဲပြောင်းပေးပို့ခြင်း မပြုရပါ။

ဒီဇိုင်း - Marc Rechdane

မျက်နှာပိုးဓာတ်ပုံ - © BTWimages/Shutterstock

အစီရင်ခံစာအနှစ်ချုပ်

သစ်တောများသည် မြန်မာနိုင်ငံရှိပြည်သူများ၊ အထူးသဖြင့် ကရင်လူမျိုးများကဲ့သို့ တိုင်းရင်းသား လူနည်းစုများအတွက် အထူးအရေးပါသော အရင်းအမြစ်တစ်ခု ဖြစ်ပါသည်။ ပဋိပက္ခဒေသများရှိ သစ်တောစီမံအုပ်ချုပ်လုပ်ကိုင်မှုများကို လျှစ်လျူရှုထားခြင်းသည် ပဋိပက္ခဖြစ်နိုင်ခြေ အန္တရာယ် များကို တိုးပွားစေပြီး လူမှုရေးနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ ဆိုးကျိုးသက်ရောက်မှုများကို လည်း ဖြစ်ပေါ်စေနိုင်ပါသည်။

ဒေသန္တရအုပ်ချုပ်ရေးအဆင့်သည် ပဋိပက္ခကြောင့် တစ်ကွဲတစ်ပြားစီဖြစ်နေသည့် အောက်ခြေ အဆင့်နှင့် ကျေးရွာအုပ်စု အဆင့်များတွင် ယုံကြည်မှုတည်ဆောက်၍ ဦးစားပေးကိစ္စများ အတူတကွ ရွေးချယ်သတ်မှတ်ဆောင်ရွက်ရန် အခွင့်အလမ်း များရှိနေသည့် နယ်ပယ်တစ်ခုအဖြစ် International Alert နှင့် Kaw Lah Foundation တို့ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခဲ့သော သုတေသနတစ်ခု တွင် ဖော်ထုတ်တွေ့ရှိခဲ့ပါသည်။¹ မြန်မာနိုင်ငံရှိ ပြည်ထောင်စုအဆင့် ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ် သည် ရှေးမဆက်နိုင်ဘဲ တန့်နေချိန်တွင် ဒေသန္တရအဆင့် ငြိမ်းချမ်းရေးကို တည်ဆောက်ပေး နိုင်စွမ်းရှိသော ဝင်ပေါက်တစ်ခုအဖြစ် သစ်တောစီမံအုပ်ချုပ်လုပ်ကိုင်မှုကို အသုံးပြုနိုင်ပါသည်။ အနာဂတ်တွင် ပေါ်ထွန်းလာမည့် ဒီမိုကရေစီဖက်ဒရယ် ပြည်ထောင်စုကြီးတွင် အသိအမှတ်ပြုခံ ရမည့် တိုင်းရင်းသားလူနည်းစုများ၏ ရပိုင်ခွင့်များ၊ ကျင့်သုံးမှုအလေ့အထများနှင့် အုပ်ချုပ်ရေး တာဝန်များကို သစ်တော စီမံအုပ်ချုပ်လုပ်ကိုင်မှုတွင် ဝင်ပေါက်တစ်ခုအနေဖြင့် အသိအမှတ်ပြု ပေးနိုင်ပါသည်။

ဤအစီရင်ခံစာသည် ယခင်ကပြုလုပ်ထားသောသုတေသနအပေါ်တွင် အခြေခံ၍ ငြိမ်းချမ်းရေး တည်ဆောက်မှု အခွင့်အလမ်းများတွင် ကျားမရေးရာ၏ အဓိကကျသော အခန်းကဏ္ဍကို စူးစမ်း လေ့လာထားပါသည်။ သစ်တောစီမံအုပ်ချုပ်လုပ်ကိုင်မှုအတွင်းရှိ ကျားမရေးရာနှင့် အခွင့်အာဏာ အပြန်အလှန်ဆက်သွယ်ချိတ်ဆက်နေမှုတို့ကို လေ့လာဆန်းစစ်ထားပြီး အမျိုးသမီးများ ပါဝင် ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည့် အခန်းကဏ္ဍကို မီးမောင်းထိုးပြထားပါသည်။ သစ်တောအသုံးပြုမှု၊ သစ်တောစီမံခန့်ခွဲမှု နှင့် အုပ်ချုပ်မှုတို့တွင် အမျိုးသမီးများ၏ ပါဝင်ဆောင်ရွက်မှုကို ကျားမရေးရာ စံများနှင့် ကိုယ်စားပြုမှုများက ပုံဖော်ပေးပါသည်။ ကျားမရေးရာသည် အမျိုးသားများနှင့်

1 S. Gray, Forestry management and peacebuilding in Karen areas of Myanmar (မြန်မာနိုင်ငံ ကရင်ဒေသ များတွင် သစ်တောစီမံအုပ်ချုပ်ခြင်းနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးတည်ဆောက်ခြင်း), International Alert: London, 2019

အမျိုးသမီးများအပေါ် လူမှုအဖွဲ့အစည်းမှ သတ်မှတ်ထားရှိသော မျှော်လင့်ချက်များကို ကွဲပြားခြားနားစေပါသည်။ ပဋိပက္ခသည် အကြမ်းဖက်ပဋိပက္ခအသွင်သို့ မည်သို့မည်ပုံ ကူးပြောင်းသွားသည်၊ မည်သည့်အကြောင်းကြောင့် ကူးပြောင်းသွားသည်၊ အကြမ်းဖက်မှုကို မည်သို့ ကျူးလွန်ကြသည်ဆိုသည့်အပေါ်တွင် ကျားမရေးရာသည် ဩဇာသက်ရောက်မှု ရှိပါသည်။ အမျိုးသမီးများနှင့် ဆက်သွယ်ညှိနှိုင်း ဆောင်ရွက်ခြင်းမရှိသော စီမံချက်များသည် စီမံချက်၏ ထိရောက်မှုအပေါ် သက်ရောက်မှုရှိမည့် အမြင်များနှင့် အတွေ့အကြုံများကို လျှစ်လျူရှုမိနိုင်ပါသည်။ သို့သော် အစည်းအဝေးများနှင့် သင်တန်းများတွင် ပါဝင်တက်ရောက်နေသည့် အမျိုးသမီးများ၏ အရေအတွက်ကိုသာကြည့်၍ ၎င်းတို့၏ ပါဝင်ဆောင်ရွက်မှုကို တိုင်းတာမည်ဆိုပါက လုံလောက်မည် မဟုတ်ပါ။

အမျိုးသမီးများအနေဖြင့် ဒေသန္တရအုပ်ချုပ်ရေးမှစ၍ လုံခြုံရေးနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များအထိ ၎င်းတို့၏ ဘဝအပေါ်သက်ရောက်မှုရှိမည့် ဆုံးဖြတ်ချက်များ ချမှတ်ရာတွင် ပါဝင်ဆောင်ရွက်ခွင့်သည် ၎င်းတို့၏ အခွင့်အရေး ဖြစ်ပါသည်။² အမျိုးသမီးများသည် အဆင့်များအားလုံးရှိ ငြိမ်းချမ်းရေးတည်ဆောက်မှုတွင် အရေးကြီးသည့် အခန်းကဏ္ဍမှ ပါဝင်နေပါသည်။ ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းမှုများတွင် အမျိုးသမီးများ၏ တိုက်ရိုက်ပါဝင်ဆောင်ရွက်မှုသည် ငြိမ်းချမ်းရေးသဘောတူညီချက်များကို အောင်မြင်စွာချုပ်ဆိုနိုင်ခြေ ပို၍များပြားစေကြောင်း သက်သေအထောက်အထားများက ပြသနေပါသည်။ အမျိုးသမီးများ၏ အဓိပ္ပါယ်ပြည့်ဝထိရောက်စွာ ပါဝင်ဆောင်ရွက်မှုသည် ငြိမ်းချမ်းရေးသဘောတူညီချက်များကို အောင်မြင်စွာ အကောင်အထည်ဖော်နိုင်မည့် အလားအလာကိုလည်း တိုးပွားစေပါသည်။³ အပြန်အလှန်အားဖြင့် အမျိုးသမီး

2 ဤအခွင့်အရေးကို နိုင်ငံတကာသဘောတူညီချက်နှင့် ကွန်ဗင်းရှင်းအမျိုးမျိုးတွင် အာမခံထားပါသည်။ အထူးသဖြင့် အမျိုးသမီးများအပေါ် နည်းမျိုးစုံဖြင့်ခွဲခြားဆက်ဆံမှု ပပျောက်ရေး ကုလသမဂ္ဂသဘောတူစာချုပ် (၁၉၇၉ ဒီဇင်ဘာ ၁၈)၊ ကုလသမဂ္ဂလုံခြုံရေးကောင်စီ ဆုံးဖြတ်ချက် ၁၃၂၅ (၂၀၀၀ အောက်တိုဘာ ၃၁)တို့တွင် ဖြစ်ပါသည်။ United Nations Environment Programme, United Nations Entity for Gender Equality and the Empowerment of Women, Women and Natural Resources, Unlocking the Peacebuilding Potential (ငြိမ်းချမ်းရေး တည်ဆောက်မှု အလားအလာကို ဖွင့်ထုတ်ပေးခြင်း), New York: United Nations Environment Programme, United Nations Entity for Gender Equality and the Empowerment of Women, Women and Natural Resources, 2013 ကို ကြည့်ပါ။ ဤ စာအုပ်တွင် အထက်ပါစာရွက်စာတမ်းများကို ရည်ညွှန်း၍ အမျိုးသမီးများ၏ ဘဝအပေါ် သက်ရောက်မှုရှိသော ဆုံးဖြတ်ချက်များတွင် ၎င်းတို့ကိုယ်တိုင် ပါဝင်ဆုံးဖြတ်ပိုင်ခွင့်နှင့် စပ်လျဉ်းသည့်အချက်များကို ဖော်ပြထားပါသည်။

3 ဤအချက်သည် ၁၉၈၉ ခုနှစ်မှ ၂၀၁၁ ခုနှစ်ကြား လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခ ၄၂ ခုတွင် ချုပ်ဆိုခဲ့သည့် ငြိမ်းချမ်းရေး သဘောတူညီမှု ၈၂ ခုကို စာရင်းအင်းပညာအရ စိစစ်လေ့လာခဲ့မှုပေါ်တွင် တွေ့ရှိရသည့်အချက် ဖြစ်ပါသည်။ J. Krause et al, Women's participation in peace negotiations and the durability of peace (ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးညှိနှိုင်းမှုများတွင် အမျိုးသမီးများ၏ ပါဝင်ဆောင်ရွက်မှုနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးတာရှည်ခံမှု), International Interactions, 44(6), 2018, pp.985-1016 ကို ကြည့်ပါ။

များနှင့် ၎င်းတို့ အလေးထားသည့် အရေးကိစ္စများကို ဘေးဖယ်ထားခြင်းသည် ပဋိပက္ခဖြစ်ပွားနိုင်ခြေ အန္တရာယ်ရှိပါသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ၎င်းတို့ကို ဘေးဖယ်ထားပြီး ချုပ်ဆိုသည့် သဘောတူညီမှုများသည် ပဋိပက္ခရှိနေသောကိစ္စရပ်များအားလုံးကိုလွှဲမိခြင်းနှင့်ခြေနည်းပါးသဖြင့် အကြမ်းဖက်မှုများ ပြန်လည်ဖြစ်ပွားနိုင်ခြေ ပိုများပါ သည်။ သစ်တောစီမံအုပ်ချုပ်လုပ်ကိုင်မှုတွင် ကျားမရေးရာဆန်းစစ်မှုကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားဆောင်ရွက်ခြင်းသည် ရေရှည်တည်တံ့သည့် ငြိမ်းချမ်းရေးကို အားပေးသော၊ အားလုံးပါဝင်နိုင်သည့် ကျားမရေးရာတန်းတူညီမျှမှုကို အားပေးသော နည်းလမ်းတစ်ခု ချမှတ်ကျင့်သုံးနိုင်ရေးအတွက် တမူထူးခြားသည့် အခွင့်အလမ်းတစ်ခုကို ရရှိစေမည်ဖြစ်သည်။ ဤသတင်းစကားများသည် အမျိုးသမီးအကျိုးသက်ဆိုင်သူများထံ ရောက်ရှိသလောက် အမျိုးသားအကျိုးသက်ဆိုင်သူများနှင့် အဟန့်အတားပြုလုပ်နိုင်သူများထံသို့ လည်းရောက်ရှိရန် အလွန်အရေးကြီးပါသည်။ သို့မဟုတ်ပါက ရေရှည်တည်တံ့သည့် လူမှုရေးအသွင်ကူးပြောင်းမှုကို ရရှိနိုင်မည် မဟုတ်ပါ။

မြန်မာနိုင်ငံသည် ပြည်တွင်းပဋိပက္ခဒဏ်ကို ဆယ်စုနှစ်နှင့်ချီ၍ ခံစားခဲ့ရသည့်အပြင် စစ်အုပ်ချုပ်ရေးစနစ်အောက်တွင် ကာလရှည်ကြာ တစ်သီးတစ်ခြား နေခဲ့ရပြီးမှ ၂၀၀၈ ခုနှစ်တွင် စစ်အစိုးရက တဖြည်းဖြည်းချင်း တံခါးဖွင့်ကာ ဒီမိုကရေစီ စနစ်သို့ တစ်စိတ်တစ်ပိုင်း ကူးပြောင်းခွင့်ပေးခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ သို့သော် ဤကူးပြောင်းမှုကို အပြည့်အဝဖော်ဆောင်နိုင်ခြင်း မရှိသေးဘဲ နိုင်ငံ၏နေရာဒေသအမျိုးမျိုးတွင် အရှိန်အဟုန်အမျိုးမျိုးဖြင့် ပဋိပက္ခများ ဖြစ်ပွားနေဆဲဖြစ်ပါသည်။ ဤသုတေသနတွင် မြန်မာနိုင်ငံ အရှေ့တောင်ပိုင်းရှိ ကရင်ဒေသများကို အဓိကထားလေ့လာခဲ့ပါသည်။ ဆယ်စုနှစ်နှင့် ချီသည့် လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခများ၊ နေရာအနှံ့ဖြစ်ပေါ်ခဲ့သည့် နေရပ်စွန့်ခွာရွှေ့ပြောင်းရမှုများ၊ လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုဆိုင်ရာ အစီရင်ခံတင်ပြမှုများ⁴ ရှိခဲ့ပြီးသည့်နောက် ၂၀၁၂ ခုနှစ်အရောက်တွင် အစိုးရနှင့် ကရင်အမျိုးသားအစည်းအရုံး/ ကရင်အမျိုးသားလွတ်မြောက်ရေးတပ်မတော် (KNU/ KNLA) ကြား အပစ်အခတ်ရပ်စဲခဲ့သည့်အချိန်မှစ၍ ကရင်ပြည်နယ်သည် တဖြည်းဖြည်းချင်း တည်ငြိမ်မှု ရရှိလာပါသည်။

4 Karen Human Rights Group, Foundation of fear: 25 years of villagers' voices from southeast Myanmar (ကြောက်ရွံ့မှု၏ အခြေခံ - ၂၅ နှစ်ကာလ မြန်မာနိုင်ငံအရှေ့တောင်ပိုင်းမှ ရွာသူရွာသူများ၏ အသံများ), Karen Human Rights Group, 2017. အချက်အလက်များ ထပ်မံရရှိလိုပါက Karen Women's Organisation, State of terror: The ongoing rape, murder, torture and forced labour suffered by women living under the Burmese Military Regime in Karen State (ထိတ်လန့်ကြောက်ရွံ့မှုများနှင့်နိုင်ငံ - ဗမာစစ်အစိုးရအုပ်ချုပ်ရေးအောက် ကရင်ပြည်နယ်တွင် ဖြစ်ပွားလျက်ရှိသည့် အမျိုးသမီးများ ခံစားနေရသော အဓမ္မပြုကျင့်မှု၊ လူသတ်မှု၊ နှိပ်စက်ညှဉ်းပန်းမှုနှင့် အဓမ္မအလုပ်ခိုင်းစေမှု), Mae Sot, Thailand: Karen Women's Organisation, 2007 <https://karenwomen.files.wordpress.com/2011/11/state20of20terror20report.pdf> ကိုလည်း လေ့လာပါရန်။

အဓိကတွေ့ရှိချက်များ

အမျိုးသမီးများ၏ ပါဝင်ဆောင်ရွက်မှုနှင့် ခေါင်းဆောင်မှုအတွက် အဟန့်အတားများ

သစ်တောအသုံးချမှုနှင့် စီမံအုပ်ချုပ်လုပ်ကိုင်မှုတွင် အမျိုးသမီးများ၏ ပါဝင်ဆောင်ရွက်မှုနှင့် ခေါင်းဆောင်မှုအတွက် အဟန့်အတားများစွာရှိနေပါသည်။ ထိုအဟန့်အတားများတွင် ပဋိပက္ခ သမိုင်းကြောင်းနှင့် အမွေဆိုင်ရာများ၊ လက်တွေ့ဘဝတွင် ကြုံတွေ့ရသည့် အဟန့်အတားများ၊ လူမှုအဖွဲ့အစည်းမှ သတ်မှတ်ထားသော ကျားမရေးရာစံများ၊ အမျိုးသမီးများ ထမ်းရွက်ကြရသည့် နှစ်ဆ၊ သုံးဆများပြားသော ဝန်ထုပ်ဝန်ပိုးများ၊ ရေရှည်တွင် ဆင့်ပွားသက်ရောက်နိုင်သည့် ဆိုးကျိုးများပါဝင်ပါသည်။ အခြားနေရာဒေသအများအပြားမှာကဲ့သို့ပင် ကရင်ပြည်နယ်တွင် လည်း လူမှုရေးနှင့်ယဉ်ကျေးမှုစံများက သစ်တောစီမံအုပ်ချုပ်မှုအတွင်း အမျိုးသမီးများ ခေါင်းဆောင်မှု အခန်းကဏ္ဍတွင်ပါဝင်နိုင်ခြင်းမရှိအောင် ဟန့်တားထားပြီး ၎င်းတို့၏ ပါဝင် ဆောင်ရွက်မှုကို အသိအမှတ်ပြုခံရခြင်း နည်းပါးအောင်လည်း ကန့်သတ်ထားပါသည်။ ဤအခြေအနေကို ဆယ်စုနှစ်နှင့်ချီသည့် ပဋိပက္ခနှင့်ဆက်နွှယ်သော အကြမ်းဖက်မှုများနှင့် လုံခြုံမှုကင်းမဲ့ခြင်းများက ပို၍ဆိုးရွားစေခဲ့ပြီး ဒေသန္တရအုပ်ချုပ်ရေးလုပ်ငန်းစဉ်အတွင်းရှိ အမျိုးသမီးများ၏ အခန်းကဏ္ဍများအပေါ် ဆိုးကျိုးသက်ရောက်မှုများ ရှိခဲ့ပါသည်။ တစ်ဖက်တွင် လုံခြုံမှုမရှိခြင်းကြောင့် အမျိုးသမီးများ၏ တစ်နေရာမှတစ်နေရာ သွားလာနိုင်မှုနှင့် သစ်တော များကို လက်လှမ်းမီနိုင်မှုတို့အပေါ် ကန့်သတ်ချက်များ တိုးပွားစေခဲ့ပြီး အခြားတစ်ဖက်တွင်မူ လက်နက်ကိုင် အကြမ်းဖက်မှုများ ဖြစ်ပွားခဲ့သည့် နှစ်ကာလများအတွင်း အမျိုးသမီးများသည် ရပ်ကွက်နှင့် ကျေးရွာအုပ်စု အုပ်ချုပ်ရေးမှူးများအဖြစ် တာဝန်ယူဆောင်ရွက်မှုများ တိုးပွားလာ ပါသည်။ အကြောင်းမှာ ၎င်းတို့သည် တပ်မတော် အပါအဝင် လက်နက်ကိုင်သူများနှင့် ဆွေးနွေး ညှိနှိုင်းနိုင်စွမ်းပိုရှိပြီး ရိုက်နှက်ခံရနိုင်ခြေ ပိုနည်းသည်ဟု ယူဆမှုများကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။ သို့သော် အပစ်အခတ်ရပ်စဲပြီးသည့်နောက်တွင် ထိုခေါင်းဆောင်မှုအခန်းကဏ္ဍများကို အမျိုးသား များက ပြန်လည်တောင်းဆိုရယူလာ ကြပါသည်။ ငြိမ်းချမ်းရေးတည်ဆောက်ခြင်းဟူသည် လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခ မရှိရှိသက်သက်မျှသာမဟုတ်ဘဲစနစ်များ၊ ဖွဲ့စည်းပုံများအတွင်း ကျားမ ခွဲခြားဆက်ဆံခြင်းမရှိသည့် ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်မှုများတွင် အမျိုးသမီးများ အဓိပ္ပါယ်ပြည့်ဝ ထိရောက်စွာ ပါဝင်ဆောင်ရွက်နိုင်သည့် ငြိမ်းချမ်းရေးမျိုး (positive peace) ရရှိရန် ရည်မှန်းပါ သည်။ လက်ရှိချန်လှပ်ထားသောစနစ်သည် ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်မှုများအတွင်း အမျိုးသမီးများ၏ ပါဝင်ဆောင်ရွက်ပိုင်ခွင့်ကို တားဆီးပိတ်ပင်ထားပါသည်။

သစ်တောအသုံးပြုမှုနှင့် စီမံအုပ်ချုပ်လုပ်ကိုင်မှုတွင် အမျိုးသမီးများ၏ လက်ရှိ ပါဝင်ဆောင်ရွက်မှု

အမျိုးသမီးများသည် သစ်တောအသုံးပြုမှုနှင့် စီမံအုပ်ချုပ် လုပ်ကိုင်မှုအတွင်း မည်သို့မည်ပုံ ပါဝင်ဆောင်ရွက်နေခြင်းနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ခေါင်းဆောင်မှုအပိုင်းရှိ ကျားမ ကွဲပြားခြားနားမှုများအား အဓိကထား၍ လေ့လာခဲ့ရာ အောက်ပါတို့ကို တွေ့ရှိခဲ့ပါသည်။ သစ်တောသယံဇာတများကို အမျိုးသမီးများရော အမျိုးသားများပါ မကြာခဏအသုံးပြုကြသော်လည်း အမျိုးသားဖြစ်မှု၊ အမျိုးသမီးဖြစ်မှုပေါ်တွင် မူတည်၍ အသုံးပြုသည့် နည်းလမ်းများ ကွာခြားပြီး သစ်သီးခူးခြင်းနှင့် ထင်းကောက်ခြင်းကဲ့သို့သော အလုပ်များတွင် ဆင်တူမှုအချို့ရှိပါသည်။ သို့သော် လူမှု အဖွဲ့အစည်းမှ လက်ခံနိုင်ဖွယ်ရှိသည့် အမျိုးသားများ၏ လုပ်ငန်းဆောင်တာများ (သစ်တောစီမံ အုပ်ချုပ်မှုအတွင်း ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်မှု အခန်းကဏ္ဍများတွင် ပါဝင်ခြင်း၊ သစ်တောဌာနတွင် သစ်တောဆိုင်ရာ တာဝန်များထမ်းဆောင်ခြင်း၊ သစ်ပင်တက်ခြင်း၊ သစ်ခုတ်ခြင်း) နှင့် လူမှု အဖွဲ့အစည်းမှ လက်ခံနိုင်ဖွယ်ရှိသည့် အမျိုးသမီးများ၏ လုပ်ငန်းဆောင်တာများ (ပိုမိုပေါ့ပါးသည့် အလုပ်များဖြစ်သော သစ်သီးခူးခြင်း၊ သစ်ကိုင်းခုတ်ခြင်း၊ သစ်ပင်စိုက်ခြင်း၊ သစ်တောများနှင့် ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ခြင်းဆိုင်ရာ အသိပညာပေးအစီအစဉ်များ တက်ရောက်ခြင်း၊ ကြားတွင်မူ သိသာထင်ရှားသည့် ကွဲပြားခြားနားမှုများ ရှိပါသည်။

© Somrek Witthayanant/Shutterstock

ကရင်ပြည်နယ် မြဝတီခရိုင်တွင် အမျိုးသားနှင့် အမျိုးသမီးတို့သည် မီးသွေးပြုလုပ်ရန်အတွက် သစ်ပင်ခုတ်နေစဉ်

အမျိုးသမီး/အမျိုးသားဖြစ်မှုပေါ် အခြေခံသော ထိခိုက်နိုင်ခြေအန္တရာယ်များ

သုတေသနမှ အဓိကတွေ့ရှိချက်များပေါ်တွင် အခြေခံ၍ ပဋိပက္ခဒေသများရှိ သစ်တော လုပ်ငန်း အစီအစဉ်များအတွင်း အမျိုးသားဖြစ်မှု၊ အမျိုးသမီးဖြစ်မှုပေါ်တွင် အခြေခံ၍ ဖြစ်ပေါ်လာသော ထိခိုက်နိုင်ခြေ အန္တရာယ်များကို ဆန်းစစ်ခဲ့ရာ စိုးရိမ်ပူပန်စရာ အဓိကနယ်ပယ်သုံးရပ်ကို တွေ့ရှိခဲ့ပါသည်။

ပဋိပက္ခနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးတည်ဆောက်မှုဆိုင်ရာ ထိခိုက်နိုင်ခြေအန္တရာယ်များ - ပဋိပက္ခဒဏ်ခံစားနေရသော ကရင်နယ်မြေတွင် ဆောင်ရွက်သည့် မည်သည့်စီမံချက်မဆိုသည် ပဋိပက္ခများ ဖြစ်ပေါ်ပြောင်းလဲနေမှုအခြေအနေနှင့် ကျားမရေးရာ အခြေအနေများအပေါ် တမင်ရည်ရွယ်၍ ဖြစ်စေ၊ မရည်ရွယ်ဘဲဖြစ်စေ ကောင်းကျိုး သို့မဟုတ် ဆိုးကျိုး သက်ရောက်မှုများ ရှိနိုင်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် ပဋိပက္ခကို သတိပြုနားလည်မှုရှိသော၊ ငြိမ်းချမ်းရေးကို အထောက်အပံ့ပြုသော နည်းလမ်းဖြင့် စီမံချက်များ၊ စီမံကိန်းများကို ဆောင်ရွက်သင့်ပါသည်။ လက်ရှိငြိမ်းချမ်းရေး လုပ်ငန်းစဉ်တွင် ညှိနှိုင်းလျက်ရှိသော အနာဂတ်ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုနှင့်စပ်လျဉ်းသည့်

ဆွေးနွေးမှုများတွင် စနစ်အတွင်းအကြမ်းဖက်မှု အမြစ်တွယ်နေသော ငြိမ်းချမ်းရေးမျိုး (negative peace) ကိုသာ ရရှိနိုင်မည့် အန္တရာယ်ကို ရှောင်ရှားရန်အတွက် ကျားမတန်းတူညီမျှမှု ရှိသော ငြိမ်းချမ်းရေးမျိုး (positive peace) ကို မျှော်မှန်း၍ ညှိနှိုင်းဆွေးနွေးမှုများ ပြုလုပ်သင့်ပါသည်။ သစ်တောသယံဇာတများကို ဘေးကင်းလုံခြုံစွာ လက်လှမ်းမီအသုံးပြုနိုင်ရေးကဲ့သို့ အမျိုးသမီးများ အလေးထားသည့် ကိစ္စရပ်များကို ဘေးဖယ်ထားခြင်းသည် ပဋိပက္ခကို ဖြစ်စေနိုင်သော အန္တရာယ်များ ရှိပါသည်။ အကျိုးသက်ဆိုင်သူများကို ဘေးဖယ်ထားသော လုပ်ငန်းစဉ်များသည် ပဋိပက္ခရှိနေသည့် ကိစ္စရပ် များအားလုံးကို လွှမ်းမိုးနိုင်မှု နည်းပါးခြင်းကြောင့် အကြမ်းဖက်မှုများ ပြန်လည် ဖြစ်ပွားနိုင်ခြေ ပိုများပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံရှိ ငြိမ်းချမ်းရေး ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းမှုများတွင် အမျိုးသမီးများ အဓိပ္ပာယ်ပြည့်ဝစွာ ထိထိရောက်ရောက် ပါဝင်ဆောင်ရွက်နိုင်ပါက လက်ရှိဖြစ်ပေါ်နေသည့် မတိုးသာ မဆုတ်သာဖြစ်နေမှုများကို ပိုမိုအောင်မြင်စွာ ကျော်လွှားနိုင်မည် ဖြစ်သည်။ အကြောင်းမှာ အမျိုးသားများနှင့် ကွဲပြားစွာ အမျိုးသမီးများသည် လူမှုရေးပုံသွင်းချက်များအရ အဖြေရှာခြင်းကို ဇောင်းပေးသော ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းမှုနည်းလမ်းများနှင့် ပို၍ ရင်းနှီးကျွမ်းဝင်ကြသောကြောင့် ဖြစ်သည်။

အမျိုးသမီးဖြစ်နေခြင်းကြောင့်၊ အမျိုးသမီးများ၏ ပါဝင်ဆောင်ရွက်မှုကြောင့် ကြုံတွေ့ရနိုင်သည့် ထိခိုက်နိုင်ခြေအန္တရာယ်များ - သစ်တောလုပ်ငန်းနှင့် သဘာဝအရင်းအမြစ်စီမံအုပ်ချုပ်မှု လုပ်ငန်းများ နှင့် သင်တန်းများတွင် ပါဝင် တက်ရောက်လုပ်ကိုင် ကြသော အမျိုးသမီးများသည် လုံခြုံရေးဆိုင်ရာ အန္တရာယ်များနှင့် ၎င်းတို့၏ မိသားစုများနှင့် ရပ်ရွာများအတွင်း ဆန့်ကျင်တိုက်ခိုက်ခံရနိုင်သည့် အန္တရာယ်များကို ရင်ဆိုင်ရပါသည်။ ခရီးသွားလာစဉ် သို့မဟုတ် ရပ်ရေးရွာရေးနှင့် အဖွဲ့အစည်းများ၏ ကိုယ်စားလှယ်များအဖြစ် ပါဝင်ဆောင်ရွက်စဉ် လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာ ထိပါးနေသည့်ယုတ်မှု ခံရနိုင်သည့် အန္တရာယ်လည်း ရှိပါသည်။ ထို့အပြင် ၎င်းတို့၏ ကျားမရေးရာ အခန်းကဏ္ဍ သတ်မှတ်ချက်များအရ ထမ်းရွက်ထားရသည့် အိမ်တွင်းမှုနှင့် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းမှု တာဝန်များအပြင် အခြား လုပ်ငန်းတာဝန်များကိုပါ ထမ်းရွက်ရခြင်းကြောင့် အလုပ်ဝန်ပိနိုင်သည့် အန္တရာယ်လည်း ရှိပါသည်။

အမျိုးသားဖြစ်နေခြင်းကြောင့်၊ အမျိုးသားများ၏ ပါဝင်ဆောင်ရွက်မှုကြောင့် ကြုံတွေ့ရနိုင်သည့် ထိခိုက်နိုင်ခြေအန္တရာယ်များ - သစ်တောအုပ်ချုပ်ရေးတွင် အမျိုးသမီးများ ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်သည့် အခန်းကဏ္ဍများမှ ပိုမိုတက်ကြွစွာ ပါဝင်ဆောင်ရွက်နိုင်ရန် တိုက်တွန်းဆွေးနွေး အကြံပြုပေးကြသောအမျိုးသားများကို လူမှုအသိုင်းအဝိုင်းများက ဆန့်ကျင်တိုက်ခိုက်ခြင်း ခံရနိုင်ခြေ အန္တရာယ်ရှိပါသည်။ ဥပမာ သစ်တောရေးရာ ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်မှုများတွင် အမျိုးသားများ

ကြီးစိုးနေခြင်းကြောင့် လည်းကောင်း၊ ယောက်ျားပီသရန် မျှော်လင့်ချက်ထားရှိမှုများ၊ ကျားမ ရေးရာ အခန်းကဏ္ဍသတ်မှတ်ချက်များနှင့် ဆက်နွယ်၍ ထားရှိသော မျှော်လင့်ချက်များကြောင့် လည်းကောင်း အသိပညာပေးအစီအစဉ်များတွင် အမျိုးသားများ ပါဝင်မှုမရှိသောကြောင့် ကျားမရေးရာနှင့်ဆက်နွယ်သော ထိခိုက်နိုင်ခြေအန္တရာယ်များလည်း ရှိပါသည်။

ကျားမရေးရာကိစ္စများကိုသတိပြုနားလည်မှုမရှိသောနည်းလမ်းများဖြင့်ဆောင်ရွက်ခြင်းကြောင့် အားလုံးပါဝင်နိုင်ခြင်းမရှိပါက ငြိမ်းချမ်းရေးတည်ဆောက်မှု ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်ချက်များနှင့် ဒေသန္တရအဆင့် ငြိမ်းချမ်းရေးတို့၏ အရည်အသွေးကို ထိခိုက်နိုင်ပြီး ပဋိပက္ခများကို ပိုမို ဆိုးရွား စေနိုင်ပါသည်။ ပိုမိုမြေကျားနေခြေအနေအတိုင်း ဆက်ရှိနေမည်ဆိုပါက အမျိုးသမီးများ၏ ၎င်းတို့အပေါ် သက်ရောက်မှုရှိသော ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်မှုများတွင် ပါဝင်ဆောင်ရွက်ရန် အခွင့် အရေးကို ချိုးဖောက်ခြင်းဖြစ်သောကြောင့် ပဋိပက္ခကို ပိုမိုဆိုးရွားစေနိုင်ပါသည်။ ငြိမ်းချမ်းရေး တည်ဆောက်ရာတွင် ကျားမရေးရာနှင့် အခြားသော ကိုယ်ပိုင်လက္ခဏာများပေါ် မူတည်၍ ခွဲခြားဆက်ဆံခြင်းမရှိသော ကျားမတန်းတူညီမျှမှုကို အားပေးသည့် ငြိမ်းချမ်းရေး (positive peace)ကို တည်ဆောက်နိုင်ရန် ရည်မှန်းဆောင်ရွက်သင့်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် မြန်မာနိုင်ငံရှိ ငြိမ်းချမ်းရေးတည်ဆောက်ရန် ကြိုးပမ်းလုပ်ဆောင်မှုများတွင် ကျားမတန်းတူညီမျှရေးကို အားပေးသော လူမှုရေးစံများ၊ တန်ဖိုးများ၊ စိတ်သဘောထားခံယူချက်များကို ပြောင်းလဲနိုင်ရန် ကြိုးပမ်းမှုများ ပါဝင်သင့်ပြီး ကျားမရေးရာ ဆန်းစစ်လေ့လာချက်မှ ရရှိသော အချက်အလက်များ ပေါ်တွင် အခြေခံသင့်ပါသည်။ နောက်ဆုံးအနေဖြင့် အားလုံးပါဝင်နိုင်သော လုပ်ငန်းစဉ်များသည် အောင်မြင်မှုရရှိနိုင်ခြေ ပိုမိုများပြားခြင်းကြောင့် အကျိုးသက်ဆိုင်သူအချို့ကို ဖယ်ချန်ထားသော လုပ်ငန်းစဉ်များကြောင့် စီမံချက်၏ ထိရောက်မှုနှင့် လိုလားသောရလဒ်များ ရရှိနိုင်မှုကို လျော့ပါး ထိခိုက်စေမည်ဖြစ်ကြောင်း တင်ပြအပ်ပါသည်။

အကြံပြုချက်များ

လက်ငင်းဆောင်ရွက်ရန် အကြံပြုချက်များ

အစိုးရ၊ အစိုးရမဟုတ်သော လက်နက်ကိုင်များ (NSA) နှင့် အရပ်ဘက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းများသည် အောက်ပါတို့ကို လုပ်ဆောင်သင့်ပါသည် -

- ကိုယ်စားပြုမှု၊ ထိရောက်မှုပိုရှိသည့် (ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရေး၊ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေး) လုပ်ငန်းစဉ်များကို ဆောင်ရွက်နိုင်ရန်လည်းကောင်း၊ အမျိုးမျိုးသော လုပ်ဆောင်သူများကြား ပဋိပက္ခဖြစ်ပွားမှုများ လျော့ချနိုင်ရန်လည်းကောင်းစနစ်အတွင်း အကြမ်းဖက်မှုများ အမြစ်တွယ်နေခြင်းမရှိသည့် ငြိမ်းချမ်းရေး (positive peace) ၏ အရေးကြီးသော အစိတ်အပိုင်းတစ်ခုအဖြစ် ကျားမတန်းတူညီမျှမှု၏ အရေးပါပုံနှင့် သစ်တောစီမံအုပ်ချုပ်မှုနှင့် ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်မှု လုပ်ငန်းစဉ်များအတွင်း အမျိုးသမီးများ၏ အဓိပ္ပာယ်ပြည့်ဝစွာ ပါဝင်ဆောင်ရွက်နိုင်ခြင်း၏ အရေးပါပုံတို့ကို နားလည်သိရှိမှုများ မြှင့်မားလာအောင် အသိပညာဖြန့်ဝေပေးသင့်ပါသည်။ ဤသတင်းအချက်အလက်များကို အောက်ပါတို့ထံ မျှဝေပေးရပါမည် -
  - ရပ်ရွာအဆင့်ရှိ အသက်အရွယ်စုံ အမျိုးသားများနှင့် အမျိုးသမီးများ၊
  - အရပ်ဘက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းမှ လုပ်ဆောင်သူများ၊
  - သစ်တောဌာန ဝန်ထမ်းများနှင့် ခေါင်းဆောင်များ၊
  - ရပ်ကွက်/ကျေးရွာအုပ်စု အုပ်ချုပ်ရေးမှူးများ (လက်ရှိတာဝန်ထမ်းဆောင်နေသူများ နှင့် ဩဇာအာဏာ ရှိနေဆဲဖြစ်သည့် ယခင်အုပ်ချုပ်ရေးမှူးများ)။
- အစိုးရနှင့် တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များ ထိန်းချုပ်မှုရောထွေးနေသောဒေသများတွင် ဤသတင်းအချက်အလက်များကို လူမှုအသိုင်းအဝိုင်းများအားလုံးထံ ရောက်ရှိစေရန် ရည်ရွယ်ကြိုးပမ်းလျက်တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦးအပြန်အလှန်မျှဝေလှယ်လှဲပေါင်းစပ်ညှိနှိုင်းခြင်းဖြင့် ပဋိပက္ခကြောင့် တစ်ကွဲတစ်ပြားစီ ဖြစ်နေသူများကြားတူညီသည့် အရေးကိစ္စများကို အတူတကွ ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းရန် ကြိုးစားရင်း ငြိမ်းချမ်းရေးတည်ဆောက်မှုကို အထောက်အကူပြုနိုင်ကြမည်ဖြစ်သည်။ ဤသို့ ယုံကြည်မှုတည်ဆောက်ခြင်းနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်းများတွင် အမျိုးသမီးများသည်လည်း ၎င်းတို့၏ အရေးပါသော အခန်းကဏ္ဍများမှ ပါဝင်ဆောင်ရွက်နိုင်အောင် လုပ်ဆောင်ပေးရမည် ဖြစ်ပါသည်။

ရေရှည်အတွက် အကြံပြုချက်များ

အသိပညာမြှင့်တင်ပေးခြင်း လုပ်ငန်းများကို ဆောင်ရွက်ကြသူများ (အရပ်ဘက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းများ [CSOs]၊ အစိုးရ၏ သစ်တောဦးစီးဌာနနှင့် KNU ၏ ကော်သူးလေ ဗဟိုသစ်တောဌာန) သည် အောက်ပါတို့ကို လုပ်ဆောင်သင့်ပါသည် -

- အောက်ပါတို့အတွက် မိမိတို့၏ အဖွဲ့အစည်းတွင်းရှိ စွမ်းဆောင်ရည်များကို မြှင့်တင်သင့်သည် -
  - သစ်တောဌာနများတွင် အမျိုးသမီးဝန်ထမ်းများကို ခေါ်ယူခန့်ထားမှုနှင့် ရာထူးတိုးမြှင့်ပေးမှုများ တိုးတက်ပြုလုပ်လာစေမည့် ကျားမရေးရာမူဝါဒနှင့် လက်တွေ့ကျသော လမ်းညွှန်ချက်များ ချမှတ်ပြဋ္ဌာန်းခြင်း၊
  - ဝန်ထမ်းများကို ကျားမရေးရာနှင့် ပဋိပက္ခကို သတိပြုနားလည်မှုအကြောင်း လေ့ကျင့်သင်တန်းပေးခြင်းနှင့် သင်တန်းပေးထားသော ဝန်ထမ်းများကို အနီးကပ် ညွှန်ကြားပြသမှုများပေးခြင်း၊ အထူးသဖြင့် အသက်အရွယ် ပိုကြီးသော၊ ရာထူး အဆင့်ပိုမြင့်သော အမျိုးသားခေါင်းဆောင်များကို စွမ်းရည်မြှင့်တင်ပေးခြင်း၊
  - မြို့နယ်အဆင့်မှအစပြု၍ ပြည်ထောင်စုအဆင့်အထိနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ် တွင် သစ်တောနှင့် သဘာဝအရင်းအမြစ်စီမံခန့်ခွဲမှုဆိုင်ရာ ဆွေးနွေးမှုများအတွင်း အမျိုးသမီးများ၏ အရေးကိစ္စများကို ထည့်သွင်း ဆွေးနွေးနိုင်စေရန် အမျိုးသမီးအဖွဲ့အစည်းများနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုများ အားကောင်းအောင် လုပ်ဆောင်ခြင်း၊

© Kaw Lah Foundation

ကရင်ပြည်နယ်ဘားအံတွင် ဒေသခံများနှင့် လူငယ်များသည် ဒေသပိုင်ဥယျာဉ်ခြံများပိုမိုစိုက်ပျိုး ပြုလုပ်လာစေရန်အတွက် မိခင်ကသမီးငယ်နှင့် အတူငှင်း၏ ဥယျာဉ်ခြံတွင် ဓါတ်ပုံရိုက်မှတ်တမ်းတင်နေစဉ်

- အထွေထွေဗဟုသုတ အသိအမြင်ဖွင့် သင်တန်းများ ကျင်းပပေးခြင်း - သစ်တောထိန်းသိမ်း စောင့်ရှောက် ခြင်းနှင့် ပြန်လည်စိုက်ပျိုးခြင်းတို့ကို အားပေးရန်အလို့ငှာ ရပ်ရွာအဆင့်တွင် အမျိုးသမီး အများအပြားပါဝင်လျက်ရှိသည့် ကျယ်ပြန့်သော လူထုပရိတ်သတ်များအထိ ရောက်ရှိရန် ဘာသာရေးခေါင်းဆောင်များနှင့် မီဒီယာတို့မှတစ်ဆင့် အသိပညာများ ဖြန့်ဝေ ပေးသင့်သည်။
- ဌာနေတိုင်းရင်းသား သို့မဟုတ် မိရိုးဖလာအလေ့အထများကို အားပေးမြှင့်တင်ခြင်း - ဤသို့အားပေးမြှင့်တင်ရာတွင် အားလုံးပါဝင်နိုင်မှုနှင့် ကျားမတန်းတူညီမျှမှုတို့ကို အလေး ပေးရမည်ဖြစ်ပြီး အမျိုးသမီးများ၏ ဆုံးဖြတ်ချက်ချ မှတ်မှုများတွင် ပါဝင်ဆောင်ရွက်ခွင့် အပါအဝင် ၎င်းတို့၏အခွင့်အရေးများနှင့် ကွဲလွဲဆန့်ကျင်မှုများ မဖြစ်စေဖို့ သတိပြုရပါမည်။

မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရသည် အောက်ပါတို့ကို လုပ်ဆောင်သင့်ပါသည် -

- သဘာဝထိန်းသိမ်းနယ်မြေများနှင့် ဦးစားပေးကိစ္စများ သတ်မှတ်သောအခါတွင် ဒေသခံ ပြည်သူများ၏ လက်လှမ်းမီ အသုံးပြုနိုင်ရေးအတွက် ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းရန်နှင့် ၎င်းတို့၏ အခွင့်အရေးများကို လေးစားစွာဖြင့် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ပေးနိုင်ရန်အတွက် နိုင်ငံ့ ဝန်ထမ်းများသည် အမျိုးသမီးအဖွဲ့အစည်းများအပါအဝင် ရပ်ရွာအခြေပြုအဖွဲ့အစည်းများ နှင့် ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်ခြင်း၊ နားထောင်ပေးခြင်းတို့ကို ပြုလုပ်စေသင့်ပါသည်။

နိုင်ငံတကာအလှူရှင်များသည် အောက်ပါတို့ကို လုပ်ဆောင်သင့်ပါသည် -

- ကျားမရေးရာအား လုပ်ငန်းတိုင်းတွင် ထည့်သွင်းရေး မူဝါဒများ ရေးဆွဲခြင်းနှင့် အကောင် အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ခြင်းများအတွက် အရပ်ဘက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းမှ လုပ်ဆောင်သူများ နှင့် အစိုးရမဟုတ်သော လုပ်ဆောင်သူများကို စွမ်းရည်မြှင့်တင်ပေးနိုင်ရန် ကူညီပံ့ပိုးပေး သင့်သည်။ အထူးသဖြင့် အရင်းအမြစ်နှင့် စွမ်းဆောင်ရည် ကန့်သတ်ချက်များရှိနေသော အရွယ်အစားသေးငယ်သည့် အစိုးရမဟုတ်သော လက်နက်ကိုင်လုပ်ဆောင်သူများကို ကူညီပံ့ပိုးသင့်ပါသည်။
- အလှူရှင်များ၏ ရန်ပုံငွေဖြင့် ဆောင်ရွက်သော သဘာဝအရင်းအမြစ်များနှင့်စပ်လျဉ်းသည့် နိုင်ငံရေးလုပ်ငန်းစဉ်များ (လက်ရှိ ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်တွင် ပါဝင်နေသည့် မြေယာနှင့် သဘာဝအရင်းအမြစ်စီမံခန့်ခွဲမှု၊ သဘာဝအရင်းအမြစ်များအတွက် ကောင်းမွန်သည့် အုပ်ချုပ်ရေးလုပ်ငန်းစဉ်ဆိုင်ရာ နိုင်ငံရေးဆွေးနွေးပွဲများအပါအဝင်) တွင် အနိမ့်ဆုံးအနေဖြင့် ပြည့်မီရမည့် အမျိုးသမီးများ၏ ပါဝင်ဆောင်ရွက်မှုအဆင့်များအတွက် တာဝန်ခံမှုများ ပိုမို အားကောင်းအောင် လုပ်ဆောင်သင့်ပြီး ဤသည်ကို လက်တွေ့လုပ်ဆောင်ရာတွင် အထောက်အကူဖြစ်စေရန် အမျိုးသမီးအဖွဲ့အစည်းများ၊ ကွန်ရက်များနှင့် ချိတ်ဆက်ဆောင် ရွက်မှုများကို အားပေးသင့်သည်။

ကျေးဇူးတင်လွှာ

ဤအစီရင်ခံစာသည် International Alert မြန်မာ (Jana Naujoksi မြတ်သန္တာကိုနှင့် နမ့်မူစေး ခလိန်) နှင့် Kaw Lah Foundation (စောအယ်ထူးနှင့် စောအယ်ဝါး) တို့က ပူးတွဲဆောင်ရွက်ခဲ့သည့် ကွင်းဆင်းသုတေသနပြုလေ့လာမှုကို အခြေခံ၍ ရေးသားထားခြင်းဖြစ်ပါသည်။

ဤအစီရင်ခံစာအတွက် အချိန်ပေးကာ အမြင်များကို မျှဝေပေးခဲ့ကြပါသော မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရ၊ ကရင်အမျိုးသား အစည်းအရုံး၊ ပြည်တွင်းနှင့် နိုင်ငံတကာ NGO များ၊ ကရင်အရပ်ဘက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းများမှ ကိုယ်စားလှယ်များနှင့် ဒေသခံပြည်သူများကို အစီရင်ခံစာရေးသားသူများမှ ကျေးဇူးတင်ရှိပါသည်။ ထို့ပြင် ဤအစီရင်ခံစာကို ဖတ်ရှုသုံးသပ်၍ အကြံပြုချက်များ ပေးခဲ့ကြသော International Alert မှ ဝန်ထမ်းများ (Jessica Hartog (ဤအပိုင်းကို ဦးဆောင်ပေးသူ)၊ Camille Marquette၊ Markus Mayen Ndeye Sow၊ Elizabeth Larunii Gabriel Nuckhin Lucy Holdaway နှင့် Julian Egan) အပါအဝင် Kaw Lah Foundation၊ စောဒိုဝါး (မြေယာမထွိုင်အဖွဲ့)၊ ခင်မိုးကြည် (လူနှင့်သစ်တော ဗဟိုဌာန - Centre for People and Forest) နှင့် ခင်စောဌေး (Forest Trends) တို့ကိုလည်း အထူးပင် ကျေးဇူးတင်ရှိကြောင်း မှတ်တမ်းတင်အပ်ပါသည်။

ဤသုတေသနစာတမ်းပြုစုရန်အတွက် UK အစိုးရ၏ ငြိမ်းချမ်းရေးသုတေသန ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်းအစီအစဉ်၏ အစိတ်အပိုင်းဖြစ်သော UK aid က ပံ့ပိုးကူညီပါသည်။ ဤအစီရင်ခံစာထဲတွင် ဖော်ပြထားသော အမြင်များသည် UK အစိုးရ၏ မူဝါဒများကို ကိုယ်စားပြုခြင်းမရှိပါ။

International Alert

346 Clapham Road, London, SW9 9AP, United Kingdom

Tel +44 (0)20 7627 6800 **Fax** +44 (0)20 7627 6900

info@international-alert.org

www.international-alert.org

Registered charity no. 327553

/InternationalAlert

@intalert